

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Департамент освіти і науки Полтавської обласної державної адміністрації
Управління освіти виконавчого комітету Полтавської міської ради
Полтавський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти
імені М. В. Остроградського
Полтавський обласний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді
Полтавський краєзнавчий музей імені Василя Кричевського
Хорольський ботанічний сад
Полтавська державна аграрна академія
Устимівська дослідна станція рослинництва Інституту рослинництва
імені В. Я. Юр'єва Національної академії аграрних наук України

**БІОРІЗНОМАНІТТЯ: ТЕОРІЯ, ПРАКТИКА, ФОРМУВАННЯ
ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ШКОЛЯРІВ
ТА МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ
У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ**

(присвячена пам'яті видатного вченого ботаніка П.Є. Сосіна)

МАТЕРІАЛИ

Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції

30 жовтня 2020 р.

Полтава – 2020

УДК 574.1(062)

Б 63

Рецензенти:

Білаш Сергій Михайлович – доктор біологічних наук, професор, завідувач кафедри оперативної хірургії та топографічної анатомії Української медичної стоматологічної академії (м. Полтава).

Писаренко Павло Вікторович – доктор сільськогосподарських наук, професор, перший проректор Полтавської державної аграрної академії.

Редакційна колегія:

Степаненко Микола Іванович – доктор філологічних наук, професор, ректор ПНПУ імені В.Г. Короленка; **Сітарчук Роман Анатолійович** – доктор історичних наук, професор, перший проректор ПНПУ імені В.Г. Короленка; **Шевчук Сергій Миколайович** – доктор географічних наук, доцент, проректор із наукової роботи ПНПУ імені В.Г. Короленка; **Гриньова Марина Вікторівна** – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, декан природничого факультету ПНПУ імені В.Г. Короленка; **Оніпко Валентина Володимирівна** – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри ботаніки, екології та методики навчання ПНПУ імені В.Г. Короленка; **Іщенко Володимир Іванович** – кандидат педагогічних наук, доцент; **Орлова Лариса Дмитрівна** – доктор біологічних наук, професор; **Гапон Світлана Василівна** – доктор біологічних наук, професор; **Дяченко-Богун Марина Миколаївна** – доктор педагогічних наук, професор; **Гомля Людмила Миколаївна** – кандидат біологічних наук, доцент; **Шкура Тетяна Володимирівна** – кандидат біологічних наук, доцент; **Ханнанова Олеся Равілівна** – кандидат біологічних наук, асистент; **Максименко Наталія Тарасівна** – асистент; **Хілінська Тетяна Володимирівна** – асистент.

Біорізноманіття: теорія, практика, формування здоров'язбережувальної компетентності у школярів та методичні аспекти вивчення у закладах освіти : матеріали Всеукр. наук.-практ. онлайн-конф. (присвячена пам'яті видатного вченого ботаніка П.Є. Сосіна) (30 жовтня 2020 р., м. Полтава) ; Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка / За заг. ред. проф. Гриньової М.В. Полтава, 2020. 477 с.

Вміщені матеріали фундаментальних та прикладних досліджень біорізноманіття та методичні аспекти вивчення його у закладах освіти.

Для науковців різних профілів, істориків біологічної науки, екологів, біологів, хіміків, фахівців заповідної справи, аграріїв, викладачів, учителів, здобувачів вищої освіти.

УДК 574.1(062)

Публікації наведено в авторській редакції.

За достовірність наукового матеріалу, професійного формулювання фактичних даних, цитат, власних імен, а також за розголошення фактів, що не підлягають відкритому друку, тощо відповідають автори публікацій та їх наукові керівники.

Електронна копія збірника наукових матеріалів безкоштовно розміщена в електронному каталозі бібліотеки ПНПУ імені В.Г. Короленка та Інституційному репозитарії ПНПУ імені В.Г. Короленка

Друкується за ухвалою вченої ради

*Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка
(протокол № 4 від 29.10.2020 р.)*

Комп'ютерний набір та верстка: Хілінська Т.В., Хілінський В.П.

© ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2020

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ У ФОРМУВАННІ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ СТУДЕНТІВ

Глазунова В.Є., Плаксієнко І.Л.

Полтавська державна аграрна академія

Прописною істиною є те, що зміцнення здоров'я людини і нації в цілому становить найвищу соціальну цінність, тому формування у молодого покоління пріоритету здоров'я та здорового способу життя є на сьогодні дуже актуальною проблемою. Особливо варто наголосити на переорієнтуванні традиційного для України врахування в першу чергу інтересів держави а не задоволення інтересів кожної конкретної людини, збереження її фізичного здоров'я, позитивного психоемоційного стану.

Як наслідок, у наш час зростає роль формування здорового способу життя у структурі життєдіяльності населення, в тому числі і молодого покоління [2]. Підтримка задовільного стану здоров'я студентів потребує все більше і більше уваги від організаторів освітнього процесу, адже великий відсоток молодих людей, які приходять навчатися у заклад вищої освіти вже мають різні хронічні захворювання.

Метою представленої науково-дослідної роботи було виявлення проблемних питань у дотриманні принципів здорового способу життя здобувачами вищої освіти та розробка заходів щодо збереження фізичного та психічного здоров'я здобувачів вищої освіти під час навчання у ЗВО.

Дотримання принципів здорового способу життя та поширення шкідливих звичок серед студентів Полтавської державної аграрної академії вивчалось за допомогою анкетування «Молодь за здоровий спосіб життя» [3]. Було проанкетовано 49 студентів спеціальностей ПДАА: 101 Екологія, 202 Захист і карантин рослин та 126 Інформаційні системи та технології. Більш детально досліджувалась проблема поширення серед молоді такої шкідливої звички як паління.

За даними анкетування приблизно 69,4% респондентів вважають для себе необхідним дотримуватися принципів здорового способу життя, але можуть віднести себе до категорії людей, що ведуть здоровий образ життя, лише 28,6%, хоча свій рівень знань про державну політику формування здорового способу життя вважають за достатній 85,7%.

Для того, щоб зберегти своє здоров'я всього 36,7% студентів систематично займаються спортом, а 20,4% «не роблять нічого, просто відпочивають». Дотримуються правил здорового харчування тільки 14,3%, притримуються режиму дня 28,6%, а не мають шкідливих звичок лише 34,6% студентів.

Якщо до вживання наркотиків ставиться негативно більшість студентів (98%), до вживання алкоголю в цілому негативно 81,6% з опитуваних (хоча 18,4% з них допускають вживання алкогольних напоїв «на свята»), то до паління відношення студентів вкрай не однозначне: ніколи не пробували палити тільки 24,5%, негативно відносяться, але зрідка палять – 26,5%, палять 32,7%, «не бачать у цьому нічого поганого» 16,3% респондентів. Тобто більшість студентів доволі лояльно ставляться до такої небезпечної для здоров'я звички як паління. Це являє собою велику загрозу для життєдіяльності молодого покоління [4].

Тому для більш детального дослідження поширення цього явища було проведено опитування за анкетною «Паління як соціальна проблема», яку розроблено психологічною службою ПДАА. Було анкетовано 22 студенти спеціальності 101 Екологія.

Виявлено, що у 41% наших студентів палять батьки, майже у всіх респондентів є друзі курці (більшість друзів у 27,3%, деякі з друзів у 68,2% студентів). Вкрай негативно відносяться до паління дівчат тільки 27,3% респондентів, а 59,1% вважають, що паління однаково небезпечно для хлопців і дівчат, 68,2% респондентів вважають, що паління обох батьків однаково впливає на здоров'я майбутніх дітей. Тільки 40,9% студентів розуміють небезпечність для свого здоров'я паління в їх присутності, хоча 72,7% опитуваних розуміють усі наслідки паління для життєдіяльності органів, функціональних систем та організму людини в цілому.

Тільки 50% з опитуваних розуміють, що паління це не тільки фізична, а й психологічна залежність, і 54,5% респондентів вважають, що можна кинути палити будь-коли, варто тільки захотіти.

На основі проведених досліджень психологічною службою ПДАА з метою пропаганди здорового способу життя та покращення рівня здоров'я студентства заплановано проведення наступних заходів:

- більш детально і наполегливо висвітлювати в творчий майстерні психологічної служби «Здоров'я – це наш безцінний дар!» проблеми дотримання здорового способу життя;

- піднімати проблемні питання збереження і відновлення здоров'я здобувачів вищої освіти та всіх учасників освітнього процесу на семінарських заняттях «Школи куратора»;

– провести кураторські години в студентських групах перших-других курсів на тему «Складові здоров'я», «Тютюнове пекло», «Що таке психологічна залежність?»;

Така наполеглива просвітницька робота психологічної служби ЗВО з пропаганди здорового способу життя та обговорення здоров'я, як однієї з основних характеристик особистості людини, сприятиме збереженню фізичного та психічного здоров'я молоді, а значить й внутрішніх ресурсів людства в процесі досягнення стану гармонійної рівноваги в системі людина-навколишнє середовище.

Список використаних джерел:

1. Плаксієнко І. Л. Екологія людини: особистісна складова (монографія). Полтава: ФОП Смірнов А.Л. 2018. 212 с.
2. Формування здорового способу життя молоді : навчально-методичний посібник для працівників соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді / [Т. В. Бондар, О. Г. Карпенко, Д. М. Дикова-Фаворська та ін.]. К. : Укр. ін.-т соц. дослідж. 2005. 116 с. – (Серія «Формування здорового способу життя молоді» : у 14 кн., кн. 13.)
3. Оржеховська В. М., Єжова О. О. Здоровий спосіб життя: навчально-методичний посібник. Суми: Видавництво СумДПУ ім. А. С.Макаренка, 2010. 188 с.
4. Тютюн, алкоголь, наркотики в молодіжному середовищі: вживання, залежність, ефективна профілактика / [О. О. Яременко, О. М. Балакірева, О. О. Стойко та ін.]. К.: Державний інститут проблем сім'ї та молоді, Укр. ін.-т соц. дослідж., 2004. 196 с. – (Серія «Формування здорового способу життя молоді» : у 14 кн., кн. 7.).

ВИЗНАЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО СТАНУ АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ У МІКРОРАЙОНІ РАКІВКА М. КРЕМЕНЧУКА Святобог К.Д.	213
ВИЗНАЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО СТАНУ ВОЙНІВСЬКОГО ВОДОСХОВИЩА МЕТОДОМ БІОІНДИКАЦІЇ Снагощенко А.О.	215
ВИКОРИСТАННЯ КАВОВОГО ШЛАМУ ЯК ВТОРРЕСУРСУ Фатахова Д.В., Сакун О.А.	218
ОСОБЛИВОСТІ ПОЛІПШЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО СТАНУ Р. ІНГУЛЕЦЬ Федорус С.В.	220
ЗНАЧЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ІНСПЕКЦІЇ ЦЕНТРАЛЬНОГО ОКРУГУ ДЛЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ БІОРІЗНОМАНІТТЯ Христіч О.В.	224
ФІЗІОЛОГІЧНА ПРИДАТНІСТЬ ПИТНОЇ ВОДИ ПОЛТАВЩИНИ В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД ФТОРИДНОГО СТАТУСУ ПІДЗЕМНИХ ВОД Чернякіна А.Р., Плаксієнко І.Л.	228
ДОСЛІДЖЕННЯ КИСЛОТНОСТІ ҐРУНТУ З ВИКОРИСТАННЯМ ЦИФРОВОГО ВИМІРЮВАЛЬНОГО КОМПЛЕКСУ EINSTEIN Шиян Н.І., Стрижак С.В.	231
ДЕЯКІ ШЛЯХИ ПОВОДЖЕННЯ З НЕБЕЗПЕЧНИМИ ПОБУТОВИМИ ВІДХОДАМИ (НА ПРИКЛАДІ М. ПОЛТАВА) Шкура Т.В.	234
ЕКОЛОГІЧНИЙ СТАН ВОДНО-БОЛОТНИХ УГІДЬ УКРАЇНИ Шумигай І.В.	236

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ОЗДОРОВЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ

INFLUENCE OF HEALTH SWIMMING ON THE HUMAN ORGANISM Chornomord Ye. Ye.	240
---	-----

THE INFLUENCE OF EXERCISE ON STUDENTS' MENTAL ACTIVITY AND THEIR RELATIONSHIP Tarasenko A.V., Marakushin A.I.	244
ГЕНЕЗА ТОКСИЧНИХ СТОСУНКІВ ЯК ОДНОГО З РИЗИКІВ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖЕННЯ Бабенко І.В., Штепа Н.А.	247
ВИКОРИСТАННЯ ТЕРИТОРІЇ ДЕРЖАВНОГО ПІДПРИЄМСТВА «ГАДЯЦЬКЕ ЛІСНИЦТВО» (ПОЛТАВСЬКА ОБЛАСТЬ) ДЛЯ ВІДПОЧИНКУ ТА ОЗДОРОВЛЕННЯ НАСЕЛЕННЯ Балацька Ю.Д.	250
КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ ШКОЛЯРІВ Безкоровайна О.С.	253
ПРО АКТУАЛЬНІСТЬ ПИТАННЯ ВИХОВАННЯ ЗСЖ У СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ Варакіна Т.П., Орлова Л.Я., Сіверченко О.В.	255
ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ У ФОРМУВАННІ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ СТУДЕНТІВ Глазунова В.Є., Плаксієнко І.Л.	260
ВПЛИВ АКТИВНОГО ВІДПОЧИНКУ НА ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ У СІМ'І Гогоць В.Д.	263
ВИКОРИСТАННЯ АРТ-ТЕРАПІЇ НА УРОКАХ БІОЛОГІЇ ДЛЯ АКТИВІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНИХ ПРОЦЕСІВ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ Гордієнко Ю.О.	266
ЕКСКУРСІЇ В ПРИРОДУ ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ Денисовець Т.М.	269
МОДЕЛЬ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ЗВО Дяченко-Богун М.М., Дмитренко Н.А.	272